

Raadsbrief over artikel 45 vragen

Datum 5 maart 2025

Onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen van Swolwacht en SP over Afvalbende in Zwolle
Versienummer	10
Portefeuillehouder	Paul Guldemon

Bijlagen

Ontwerp besluit

De raad wordt voorgesteld kennis te nemen van de beantwoording van de artikel 45 vragen over Afvalbende in Zwolle.

Inleiding

De fractie Swolwacht en SP hebben op 11 februari 2025 schriftelijke vragen gesteld over de effecten van het afvalbeleid in Zwolle.

Kernboodschap

De cijfers over de inzameling van afval en grondstoffen van de afgelopen jaren laten zien dat de invoering van het tarief op restafval een positief effect heeft op de hoeveelheid gescheiden grondstoffen en daarmee op de hoogte van de afvalstoffenheffing.

1. Deelt het College de zorgen van de fracties van Swolwacht en SP?

De gestelde vragen gaan voornamelijk over hoe schoon het in de wijken is. Het ingevoerde tarief op restafval had met name ten doel om de hoeveelheid te verbranden fijn restafval terug te dringen door betere scheiding van grondstoffen uit het restafval. Het afvalbeleid is effectief: 40% minder restafval (doel van 100kg afval per inwoner per jaar), dus minder verbranden, meer hergebruik, lagere kosten.

Bijplaatsingen zijn uiteraard niet de bedoeling. We zien hierin drie verschillende soorten, zijnde het naast containers plaatsen van grofvuil, het naast containers plaatsen van pmd-zakken zodra deze vol zijn en het naast containers plaatsen van zakken restafval. Deze soorten vergen alle een andere aanpak. Grofvuil is afval dat sowieso niet in de restafvalcontainer hoort. Inwoners kunnen dit laten ophalen of zelf wegbrengen naar het milieubrengstation. Inzameling van pmd-zakken gebeurt één keer per week. De meeste inwoners bieden de volle pmd-zakken alleen op de inzameldag aan. Helaas biedt een aantal een volle zak ook op een andere dag aan. Voor de voorbijganger is niet te beoordelen of de volle pmd-zak er 'terecht' staat omdat het een inzameldag is. Dit geldt ook voor grofvuil waarvan voor de voorbijganger niet duidelijk is of hiervoor een ophaalafpraak is gemaakt. Van de laatste categorie, het naast de container plaatsen van een zak restafval, is soms een dader te achterhalen.

We kunnen ons goed voorstellen dat inwoners een bijplaatsing niet plezierig vinden en dat het tot overlast kan leiden. Hoewel bijplaatsingen van zowel grofvuil als restafval ook voor de invoering van het tarief op restafval bestonden, vinden we dit niet acceptabel. We werken daarom aan het beperken

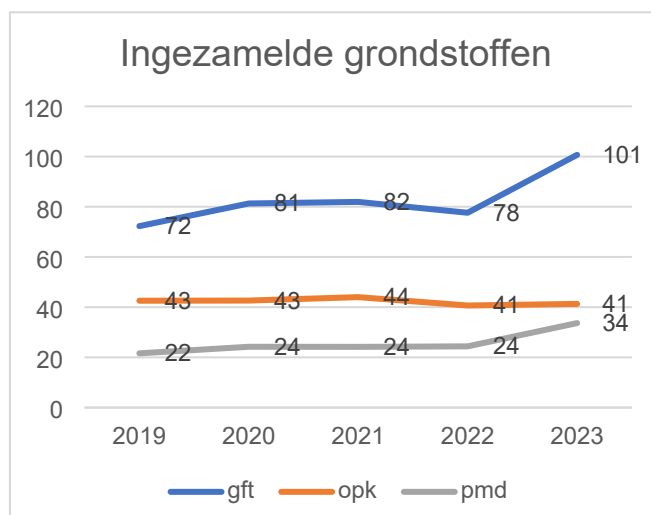
Datum

5 maart 2025

van bijplaatsingen en een aantal hotspots (locaties waar regelmatig bijplaatsingen zijn) hebben we inmiddels opgelost. Op een aantal locaties in enkele wijken wordt frequent afval bijgeplaatst. We blijven aan oplossingen werken. In samenwerking met collega's uit de wijken, de BOA's van Toezicht Openbare Ruimte (TOR) en instellingen als Travers en woningbouwcorporaties zoeken onze afvalcoaches per locatie naar de juiste manier om de overlast tegen te gaan. Juist omdat elke locatie om een eigen specifieke aanpak vraagt, kost het tijd om de bijplaatsingen tegen te gaan.

2. Is het College van mening dat het huidige afvalbeleid gezien deze nieuwe informatie houdbaar is, nu en voor de langere termijn?

Ja, uw raad krijgt nog een verslag over het jaar 2024. Het doel van het nieuwe afvalbeleid was om de stroom te verbranden fijn restafval terug te dringen. Deze stroom is na invoering van het tarief op restafval afgenomen van 164 kg per inwoner in 2022 naar 97 kg (inclusief 6 kg luiers en incontinentiemateriaal) per inwoner in 2023. De hoeveelheid gescheiden grondstoffen is toegenomen. Hieruit blijkt dat het restafval is verminderd doordat hierin minder grondstoffen zitten die nu kunnen worden gerecycled in plaats van verbrand. Uit de sorteeranalyses blijkt dat dit niet ten koste gaat van de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen.

3. Zo ja, waarom is zij die mening toegedaan?

De meeste inwoners houden hun grondstoffen steeds beter gescheiden van het restafval. Hierdoor daalt de hoeveelheid restafval en blijft de afvalstoffenheffing beheersbaar. In verschillende buurten is voor de inzameling van pmd een zakkenroute ingesteld. In de meeste gevallen gaat dit goed. In een paar buurten loopt dit minder. Voor de binnenstad is de keuze gemaakt om de zakkenroute te vervangen door verzamelcontainers voor pmd met toegangscontrole. De bewoners ontvangen nog steeds de gratis pmd-zakken om hun pmd aan te bieden. In Dieze loopt een vergelijkbare proef. De inzameling van gft met stadsemmers in een aantal compacte buurten loopt goed. Het klopt dat op een aantal locaties uitdagingen zijn om de omgeving van de containers schoon te houden. In deze wijken werd voor het tarief op restafval ook afval naast ondergrondse containers geplaatst. Naast grofvuil en restafval dat ook voor de invoering van het tarief op restafval werd bijgeplaatst, zien we nu ook pmd-zakken in het straatbeeld. Inwoners bieden zakken met pmd niet alleen op de inzameldagen aan. Ook op andere dagen liggen de zakken met pmd klaar voor inzameling. Hetzelfde geldt veelal voor grofvuil. Ook dit wordt bij ontstaan naast de container geplaatst. Dit leidt tot een rommelig straatbeeld en staat

Datum

5 maart 2025

in veel situaties los van het nieuwe afvalbeleid. We blijven werken aan het tegengaan van bijplaatsingen zoals ook bij antwoord 1 is aangegeven.

4. Zo nee, is het College bereid het huidige beleid te heroverwegen en te kijken naar een nieuw afvalbeleid? Bijvoorbeeld een afvalbeleid dat uitgaat van nascheiding?

Nee, bij nascheiding wordt alleen het pmd gelijktijdig met het restafval ingezameld. Alle andere grondstoffen moeten nog steeds gescheiden worden ingezameld. Vervolgens wordt dit pmd machinaal uit het restafval gesorteerd. Tot nu toe kunnen machines dat nog niet zo goed als mensen. Dit nog los van het feit dat op dit moment bij de scheidingsinstallaties geen capaciteit beschikbaar is om pmd uit Zwolle te sorteren.

Wel of geen nascheiding heeft niet altijd effect op het gedrag van inwoners die bijplaatsingen veroorzaken. Wie nu een zak met restafval naast de container plaatst, zal ook bij nascheiding de zak met restafval én pmd naast de container plaatsen.

In vergelijkbare steden zijn ook bijplaatsingen bij ondergrondse verzamelcontainers, ook als ze geen tarief op restafval of nascheiding hebben, zoals bijvoorbeeld Amersfoort respectievelijk Groningen.

Gemeenten die zijn overgestapt van bronscheiding naar nascheiding zien dat ook andere grondstoffen minder goed worden gescheiden (bron: NVRD). In zijn algemeenheid geeft nascheiding een negatief effect op de beleving van afval (bevorderen wegwerpgedrag in plaats van scheidingsgedrag). Uit cijfers van een kleinere gemeente in de regio die is overgestapt van bronscheiding naar nascheiding blijkt dat na de invoering van nascheiding het scheidingspercentage terugliep. De hoeveelheid restafval nam toe en de afvalstoffenheffing is gestegen. Bij de benchmark van Rijkswaterstaat vergelijken verschillende gemeenten hun inzamelresultaten. Hier zien we dat gemeenten met bronscheiding gemiddeld een hoger scheidingspercentage hebben. Ook zijn wij van mening dat bronscheiding bijdraagt aan de zichtbaarheid van hoeveel afval inwoners eigenlijk in huis halen.

5. Het college heeft in haar rapportages altijd aangegeven dat er sprake zou zijn van een eenmalige piek en daarna een dalende lijn van afvaldumpingen. Ook wanneer het college erop gewezen werd dat de cijfers deze bewering niet ondersteunde. Is het college het met onze fracties eens dat u bewust een te rooskleurig beeld heeft geschetst?

Nee, met de overstap naar het tarief op restafval hebben we van onze inwoners een gedragsverandering gevraagd. Gelijktijdig hebben we extra inzet toegevoegd van een BOA met een handveger. Deze extra BOA is juist actief op de aanpak van bijplaatsingen in een aantal buurten. Dit leidt dan ook automatisch tot extra registraties. Daarnaast registreren nu ook afvalcoaches en toezichthouders bijplaatsingen. In het registratiesysteem zitten dus niet alleen de meldingen van inwoners, maar ook registraties van ROVA, de afvalcoaches en onze BOA's. Hierdoor zijn cijfers over het aantal registraties voor en na invoering van het tarief op restafval niet één op één met elkaar te vergelijken.

Na invoering van een ander systeem volgt altijd een periode van gewenning. Dit zal in de ene gemeente langer zijn dan in de andere gemeente. Bijplaatsingen zijn helaas nooit helemaal te voorkomen. Ook in gemeenten zonder een tarief op restafval of met nascheiding zien we bijplaatsingen bij ondergrondse containers. Uiteindelijk bepaalt het gedrag van de inwoners hoe het straatbeeld

Datum

5 maart 2025

eruitziet. Onze inzet is om onze inwoners goed te faciliteren om het afval en de grondstoffen goed gescheiden aan te bieden.

6. *Recent zet uw college minder veeg- en reinigingswerk in om afvaldumpingen op te ruimen. En zet u juist nog meer in op repressie. Uit het Handhavingsrapport blijkt dat de repressie amper werkt. Bent u bereid om alsnog de reinigingsinzet op het oude niveau te brengen om de stad schoon(er) te maken?*

De bestaande inzet op de stadsreiniging is niet teruggebracht. Ook de inzet op repressie is niet teruggebracht (het was voorgaande jaren 4 fte en dat is het ook in 2025). Zoals staat beschreven in het Handhaving Uitvoering Programma (HUP) is er in het eerste halfjaar van 2023 extra inzet gepleegd van 0,5 fte BOA. Op basis daarvan is gekozen om een pilot op te zetten met een extra BOA en handveger (beide 1fte). Deze extra inzet is per 2025 stopgezet. Het extra budget van de BOA en handveger is omgezet naar meer inzet op afvalcoaching (uitbreiding capaciteit). De afvalcoaches richten zich op wat nodig is om tot schonere buurten te komen en gaan hiervoor meer het gesprek aan met inwoners dan bij de inzet van de extra BOA mogelijk was. De aanpak van bijplaatsingen blijft maatwerk. Het doel van de persoonlijke gesprekken is te achterhalen wat factoren zijn waarom inwoners afval naast de container zetten. Om op deze manier samen gerichte oplossingen te kunnen bepalen.

Bijgeplaatst afval is vaak een signaal dat er iets aan de hand is. Dit is ook de oorzaak dat repressie niet altijd werkt. Daarom zetten de afvalcoaches in op samenwerking met onder andere woningbouwcorporaties en kijken zij samen met de wijkcollega's wat wél mogelijk is.

7. *Wat gaat het College op korte termijn extra doen om de vele plekken waar afval is verzameld aan te pakken en het aantal dumpingen omlaag te brengen?*

We zetten meer in op de preventieve kant door de uren van de afvalcoaches uit te breiden, maar ook het blijven opruimen en/of beboeten blijft belangrijk. We doen dit zoveel mogelijk in afstemming met elkaar, wanneer heeft welke route het meeste effect? Ook qua inzamelmethodieken kunnen we bijdragen aan het terugdringen van buiten geplaatst afval. In de binnenstad en op een locatie in Diezerpoort is de zakkenroute voor pmd vervangen door inzamelcontainers voor pmd. We onderzoeken momenteel wat het effect is op de ingezamelde kwaliteit van het pmd. Als het pmd niet te zwaar vervuild raakt, overwegen we meer zakkenroutes te vervangen door verzamelcontainers. Hiermee ontstaat een schoner straatbeeld omdat inwoners de volle pmd-zakken op elk moment in de pmd-container kunnen gooien in plaats van deze aan te bieden op straat.

8. *Op welke manier gaat het College de zorgen van inwoners over de toenemende overlast door afval in hun wijken wegnemen?*

Met de extra inzet van afvalcoaches zitten we steeds meer aan de voorkant om de inzameling en scheiding goed te regelen. Onze afvalcoaches spreken mensen en ondersteunen hen bij het goed gescheiden houden van hun grondstoffen. Daarnaast gaan we de inwonercommunicatie uitbreiden. Het lijkt erop dat de boodschap hoe inwoners met hun afval en grondstoffen moeten omgaan niet overal aankomt. Er is een verhuisbrief opgesteld om nieuwkomers uit te leggen welk afval en welke grondstof in welke bak moet. Ook zijn we in gesprek om groepen te bereiken die niet via de reguliere communicatiemiddelen worden bereikt. Denk hierbij aan analfabeten, anderstaligen en studenten. Tot slot gaan we gedurende het jaar inwoners tips geven over hoe om te gaan met hun afval. Deze tips gaan ook over de service op het aanbieden of wegbrengen van grofvuil.

Datum

5 maart 2025

9. Is de verhoging van de tarieven voor het inleveren van afval niet in tegenspraak met de uitspraken van het College hierover?

Jaarlijks stijgen de kosten, mede veroorzaakt door de inflatie. Naast stijgende afvalbeheerkosten zijn ook belastingen op restafval toegenomen. Het gaat hier om de verbrandingsbelasting en de CO₂-heffing. De gemeente Zwolle heeft hier zelf geen invloed op aangezien de belastingen op nationaal niveau worden vastgesteld. Juist door de maatregelen die afgelopen jaren zijn genomen is de stijging minder hoog dan wanneer we op oude voet zouden zijn doorgegaan.

De dekking van de Afvalstoffenheffing om alle afvalbeheerkosten te betalen was in 2022 nog geen 85%. In 2022 was de gemiddelde Afvalstoffenheffing €275. Bij een dekking van 100% zou de Afvalstoffenheffing in 2022 €327 zijn geweest. De Afvalstoffenheffing is in 2023 kostendekkend geworden. Bij een dekkingsgraad van 100% is deze uitgekomen op een gemiddelde Afvalstoffenheffing van €293 in 2024. In deze lagere heffing zijn alle kosten meegerekend die noodzakelijk waren om alle Zwollenaren in staat te stellen hun grondstoffen gescheiden aan te bieden. Hierdoor zijn meer grondstoffen voor recycling aangeboden. Bovendien is de hoeveelheid te verbranden restafval gedaald. De conclusie is dat de Afvalstoffenheffing zonder de genomen maatregelen hoger zou zijn dan nu.

10. Vindt het college dat inwoners op dit moment voor de afvalstoffenheffing die zij moeten betalen een schone stad terugkrijgen?

De beleving van een schone stad is niet alleen gebaseerd op het afvalbeleid. Ook stadsreiniging speelt hierbij een rol. De stadsreiniging heeft een relatie met de afvalstoffenheffing, maar is ook een separaat taakgebied. Onlangs is het reinigingsbeheerplan vastgesteld. Daarin hebben we de volgende doelen geformuleerd voor het reinigen van de stad:

- We weten hoe schoon de stad is en of inwoners dit ook zo ervaren.
- Inwoners helpen mee aan een schoon Zwolle.
- We blijven doorontwikkelen.

Met het budget vanuit de afvalstoffenheffing¹ hebben we alle inwoners gefaciliteerd zodat zij hun afval & grondstoffen zonder al te veel moeite gescheiden kunnen aanbieden. Uit de cijfers blijkt dat het overgrote deel van de inwoners hier ook goed mee uitkomt. Zij betalen naar verhouding een lagere afvalstoffenheffing dan wanneer het tarief op restafval niet zou zijn ingevoerd. Uit de cijfers blijkt ook dat het grootste gedeelte van de gemeente geen grote overlast kent van bijplaatsingen. In Zwolle staan ongeveer 1.600 ondergrondse verzamelcontainers. Bij een deel kennen we uitdagingen als het gaat om bijplaatsingen. Hier zijn we actief mee aan de slag in het oplossen en voorkomen van bijplaatsingen.

Openbaarheid

Deze nota is openbaar.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

¹ De Afvalstoffenheffing is een doelbelasting. Dit betekent dat het budget alleen mag worden gebruikt voor het inzamelen, afvoeren en verwerken van afvalstoffen. Er mag geen winst mee worden gemaakt en de reiniging van de stad mag slechts voor een deel door de afvalstoffenheffing worden gedekt.

voorstel

Zwolle

Datum

5 maart 2025

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer